

Vastaanottaja

kirjaamo.mmm@gov.fi

Maa- ja metsätalousministeriö

PL 30, 00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: VN/29934/2023 VN/29934/2023-MMM-1**Asia:** Lausuntopyyntö asetusluonnoksesta maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi Ruokaviraston maksullisista suoritteista

Luomuliitto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Luomuliitto on esittänyt useasti ja eri yhteyksissä huolensa luomuvalvontamaksuihin liittyvään uudistukseen, jolloin menttiin tuntiperustaiseen laskutusmalliin, jossa sovelletaan myös riksiarviointia perusmaksun määrittelyyn ja harvennetun tarkastuksen rajanvetona. Uudistus on johtanut siihen, että varsinkin pienten, monipuolisten ja suoramyyntiä harrastavien tilojen tarkastusmaksut ovat nousseet kohtuuttoman suuriksi. Vihannes- ja marjatiloiilla on usein pieni peltopinta-ala, jolloin luomutuotannon tukemiseen tarkoitettu summa ei kerry merkittävän suureksi. Mehiläistarhaajat ja kasvihuonetuottajat, eivät saa luomutukea ollenkaan. Ruokaviraston määritelmän mukaan em. toimijat eivät myöskään pääse harvennetun tarkastuksen piiriin, joka keventäisi kustannuksia joka toinen vuosi.

Hyvin monet edellä kuvattuun joukkoon kuuluvat toimijat ovat jo irrottautuneet luomuvalvonnasta viime ja tämän vuoden aikana. Tämä on johtanut luomualan supistumiseen ja monipuolisuuden kaventumiseen. Nyt kun tarkastusmaksujen perusteet ovat tarkastelun alla, on pettymys, että mitään uudistuksia toimintatavan muuttamiseksi ei esitetä, vaan päinvastoin, halutaan jatkaa samalla mallilla vain korottamalla hintoja, joka tulee johtamaan pienten, monipuolisten tilojen ulosmarssiin valvontajärjestelmästä. **Ei voi olla kenenkään intressi, että tuottaja, joka tuottaa luomumenetelmin, ei ole valvonnassa.**

Suomen kansallisessa luomuohjelmassa – Luomu 2.0 on määritelty kunnianhimoiset kasvun tavoitteet luomualalle. Ohjelmassa todetaan että, *luomua on kehitettävä koko ruokajärjestelmän yhteistyöllä ja niin, että se huomioidaan kaikessa ruoka-alan kehittämisessä ja resurssien jakamisessa. Toimet kohdistetaan erityisesti tunnistettuihin kehittämistä vaativiin asioihin.* Ohjelmaan määritetystä yhdeksästä tavoitteesta, yksi on asetettu valvonnan ja lainsäädännön kehittämiseksi. Ohjelmassa todetaan että, *luomuvalvontaa tulee kehittää muun muassa kehittämällä sähköisiä tarkastusprosesseja. Luomuvalvontaa **tehostamalla** kuluttajien luottamus paranee ja myös elintarvikepetokset vähenevät.* Tavoitteeksi on määritelty, että *valvonnan on oltava yhdenmukainen eri puolilla maata, siten että valvonnan **vaikuttavuus ja tuloksellisuus** paranevat.*

Luomuliiton ja hallinnon välisissä keskusteluissa on tarkastusmaksujen perusteiden muutosvastaisuutta perusteltu sillä, että tarkastusmaksujen tulee olla kustannusvastaavat. Kuitenkin kohdassa **3 § Maksulliset julkisoikeudelliset suoritteet, joiden maksut poikkeavat omakustannusarvosta** todetaan, että näin ei aina tarvitse olla. *Valtion maksuperustelain 6 §:n 3 momentin mukaan maksu voidaan määrätä perittäväksi yleisesti suoritteen*

Luomuliitto ry

PL 145

00101 Helsinki

luomuliitto@luomuliitto.fi

Y-tunnus 0641419-1

*omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä, jos siihen terveyden- ja sairaanhoitoon, muihin sosiaalisiin tarkoituksiin, oikeudenhoitoon, **ympäristönsuojeluun, koulutustoimintaan tai yleiseen kulttuuritoimintaan** liittyvistä tai näihin verrattavista syistä on perusteltua syytä. **Erityisestä syystä maksu voidaan määrätä tietyltä ryhmältä perittäväksi suoritteen omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä.** Erityisestä syystä maksu, joka muuten määrättäisiin suoritteen omakustannusarvoa vastaavaksi, saadaan määrätä tätä korkeammaksi.*

Toisin sanoen, mikäli halutaan, voidaan tarkastusmaksu myös määrätä toisin perustein ja se voi olla sekä alempi että korkeampi.

Luomuliitto vaatii, että luomutarkastusmaksun perusteita muutetaan alaa paremmin palvelevaksi ja kasvuntavoitteita tukevaksi, niin että tarkastusmaksun suuruus on oikeudenmukaisemmin suhteutettu toimijan saamaan luomukorvauksen määrään ja toiminnan laajuuteen. Esimerkiksi:

- määrittelemällä tarkastusmaksu %-osuutena luomukorvauksesta ja mikäli toimija ei saa luomukorvausta, olisi tarkastusmaksu tuntiperustainen, eikä perusmaksua veloitettaisi.
- tarkastelemalla harvennetun tarkastuksen rajauksia, miten suurempi määrä tuottajia voitaisiin saada tämän piiriin

Ehdotamme myös, että selvitetään voisiko Neuvo 2030 palveluun varattua resurssia hyödyntää luomuvalvontaa paremmin palvelevaksi. Toivomme, että tarkastuksia voitaisiin tehdä kasvukauden ulkopuolella puhelinhaastattelulla tai etäkokousvälineen esim. Teamsin välityksellä. Tästäkin koituisi kustannuksien säästöä ja tätä on myös harjoiteltu menestyksekkäästi koronavuosien aikana.

Tämän lisäksi vaadimme, että hallinto tarkastelee omaa toimintatapaansa, tehostamalla toimintaansa. Luomutuottajien määrä on laskenut tänä vuonna 600 toimijalla ja on todennäköistä, että ensi vuonna lasku tulee jatkumaan. Hallinnon on sopeutettava omaa toimintaansa, suhteessa laskevaan tuottajien määrään, ei voi olla niin, että jäljelle jäävien luomutuottajien maksuja korotetaan jatkuvasti.

Janne Rauhansuu
Luomuliiton puheenjohtaja

Susann Rännäri
Luomuliiton toiminnanjohtaja